

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, úgy a lap szerkesztéséhez szükséges közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos petitsor 5 kr
Kétszeri közlésnél 4 kr
Háromszori közlésnél 3 kr
Többszöri hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Anyilt-terben minden garmonsor díja 10 kr

Előfizetési felhívás

a
„SZARVASI LAPOK”

1884-ik évi első évfolyamára.

Lapunk egy ivnyi terjedelemben hetenként egyszer, minden vasárnap jelenik meg. Előfizetési díj helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 5 frt.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.

Az előfizetéseket, valamint minden a lapot érdeklő közleményeket a „Szarvasi Lapok” szerkesztő és kiadó hivatalához kérjük küldeni.

Mihálfi József

A „Szarvasi Lapok” felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa.

Az egyedül helyes út.

Bármilyen ellentétes nézetűek politikai pártjaink, bármily eltérően kívánják a haza boldogságát előmozdítani, abban az egyben tökéletesen egyetértenek, miszerint hazánknak mindenek előtt békére van szüksége, hogy szellemileg és anyagilag megerősödjék. A magyar nemzetnek és különösen a magyar fajnak jövőjét csakugyan semmi sem biztosítja jobban, mint ha még soká békének örvendhetse a béke idején olyan serénységgel, olyan kitartással igyekszik pótolni a százados mulasztásokat, ahogy egynehány évtized óta nekiindult.

Lehetetlen, hogy az igazságos szemlélődő, még a pessimista is, észre ne vegye és ne méltányolja a haladást, mit rövid idő alatt minden téren tettünk. Lehetetlen hogy el ne ismerje, miszerint kulturánk nyugateurópai színelon áll, hogy irodalmunk, hogy iskoláink, hogy tudományosságunk, hogy általában kulturális és humanus intézeteink kiállják a külfölddel a versenyt. Tagadhatatlan, a közművelődés az, melyben a tevékenység a legnagyobb, a tervszerűség a legvilágosabb és az eredmény a legörvendetesebb volt.

Hanem a szellemi haladás mellett ki ne venné észre azt a lázas tevékenységet, mely az anyagi jóllét emelését célozza? Ki ne tapasztalná azt a nemes

versenyt, melyet a kormány, a honatyák pártkülönbség nélkül a sajtó és a társadalom egymással folytatnak közgazdasági állapotaink javítására? Uj meg uj eszmék merülnek fel a közjóllét fokozására és ez eszmék egyik a másik után lassacskán testet nyernek.

Két irányban látni kiválóan a tevékenységet, a közgazdaság két faktora képezi az eszmecsere legfőbb tárgyát: az ipar és a mezőgazdaság. És valóban, ha Magyarország nem is volna oly tulnyomóan földművelő ország, mint a milyen: akkor is kitűnő figyelmére kellene méltatni a mezőgazdaságot és az ezzel foglalkozó földmives népet a birtokos osztályt; ha Magyarországon nem is volna oly véghetetlen gyenge és szegény az ipar, mint a milyen: akkor is versenyezni kellene az ipar és az iparos osztály helyzetének javításában a művelt külfölddel. Így pedig, jelen viszonyaink közepe, épenséggel az önfentartás diktálja az ide irányuló eszmeáramlatot, és a nemzeti nagykorúság öntudata világol ki belőle. Mert igaz, hogy a magyar államnak először magyarnak kell lennie; de ha egyszer azzá lett, csak úgy marad magyar, ha gazdag lesz. Gazdaságának pedig legbiztosabb alapja az iparos és földmives osztály jólléte. Épen azért semminek sem tudunk annyira örülni, mint ha társadalmunkban érzéket tapasztalunk az ipar és mezőgazdaság emelésére, és ha erre nézve mozgalmat látunk megindulni.

Ilyen örvendetes jelenségnek tartjuk mi Szarvas város képviselő testületének a lapok útján nyilvánosságra jött azon nemes elhatározását, hogy ipariskolát és egy gazdasági tanfolyammal összekapcsolandó felső népiskolát fog felállítani. E nagyfontosságú határozatot sietünk lelkünkben üdvözölni, s azt hisszük, hogy üdvözölni fogja azt minden jóérzelmű hazafi.

Épen száz év előtt keletkezett Szarvason az első gazdasági és ipariskola; nem csupán Szarvason első, hanem egész Magyarországon, sőt elmondhatjuk, hogy Európában az első. A nagy szellemű Thessedik Sámuel száz év előtt próbálta nagy buzgalommal és óriási küzdelmekkel meghonosítani azokat az eszméket, a melyek most önként fejlődnek, de hiában, azok számára még akkor nem volt elkészítve a

talaj, az ő intézetének gyökerét nem táplálta a nemzeti érzés. Hiszük, hogy 100 év múlva a kezdeményezők szerencsésebbek lesznek nálánál.

Van okunk ezt hinni!

Mig Thessedik eszméje csak a 18-ik század hideg realismusának volt szüleménye, mely az anyagiságot, a hasznot tüzte ki legfőbb célul, de annak benső tápot, benső melegséget, nem adott semmi magasztosabb gondolat; mig Thessedik csak az uralkodó, II. József terveit vigyázta és dicsőítette. de a haza, a magyar haza kulturális emelkedése egyáltalán nem lebegett szeméi előtt: addig a jelen kor áramlata, mely az ipar és gazdaság emelését célozza, a magyar kultúra, a magyar állameszme szolgáltatában áll.

És ez az ok a miért oly annyira örülnünk annak, hogy Szarvason ipariskola és gazdasági tanfolyam szándékolatik felállítani.

Ez az igazi magyarosítás!

De az, a mit a napi lapok annyira fessegetnek, az a néhány névmagyarosítás, sőt még a magyar nyelvnek pusztá megtanítása — nekünk nagyon kevés! Az első a legtöbb esetben csak arra jó, hogy néhány ujhazafinak előmozdítsa az üzletét s jól hangzó nevével ismeretlenül utat egyengessen neki; a nemzeti erőnek vajmi ritkán szolgál fokozására. A másik, a nyelv pusztá megtanítása, ha azzal a magyar nemzeti öntudat s a magyar cultura is nem oltatik be egyuttal, szintén kérdéses értékű, sőt, ha erős nemzetiségi ellenhatás ellensúlyozza, könnyen veszélyessé is válik.

Hanem ha a magyar kultúra az anyagi jólléttel halad karöltve, ha az a magyarosodásra utalt nép a magyar nyelvvel, s az azon szerzett műveltséggel és ismeretekkel jövőjét látja biztosíthatni: akkor bizton remélhetjük, hogy a magyar nemzetnek testől lelkestől megnyertük. Mig a magyar iskolák, a magyar nyelvnek pusztá megtanítása, csak feltételeken, csak a lelkesedés tartamái biztosítják a magyarságnak a nem magyarajku népet: addig a jól szervezett földmives- és ipariskolák épen azon anyagi előnyök által, melyeket nyújtanak, mintegy beoltják a nemzetbe az idegen elemeket.

Ez tehát az egyedül helyes ut a magyarosításra.

Leghasznosabb, de egyuttal a legkeve-

sebb vezéllyel járó! Önkéntes, azért reakciót nem támaszt; anyagi előnnyel járó, azért természetszerűen vonz.

Arról ezuttal nem akarunk szólni, hogy Szarvason akár kulturális, akár közgazdasági tekintetben van-e szükség ily intézetekre, mert az jóformán magától érthető, de ha szükséges örömet szólnunk e kérdéshez is más alkalommal. Hanem azt mégis meg kívánjuk jegyezni, hogyan remélünk mi sikert ez intézetektől.

Nézetünk szerint mindkét szóbanlevő intézetbe azonnal rendes tanerőket kell állítani, legalább egyet-egyet, s azokat jól díjazni, mert csak az ilyen tanerők képesek egészen és kizárólag hivatásuknak élni, csak az ilyen tanerők lesznek képesek nagy feladatukat teljesen megoldani. Az ideiglenesség, a foltozgatás az ügynek csak kárára válik.

Levelezés.

Budapest, 1884. febr. 3.

Örömmel észleljük az utóbbi időben Szarvas városa élénkebb közgazdasági életének számos tanu-jeleit. És, bár ez élénkség nagyon messze esik azon képtől, mit a „nagy” Tessedik magának már a múlt században Szarvas gazdasági jövőjéről alkotta: mindamelllett megelégedéssel nézhetünk Szarvas városa biztos anyagi és szellemi gyarapodásának elébe, ha lakosságában meg lesz az a józan eszélyesség, mely az egészséges, korszerű eszmék meleg felkarolásában szokott rendszeren nyilvánulni.

Az újabbkori nemzetgazdasági életnek fölöttébb jelentékeny tényezői a különböző helyi és különböző minőségű, de főként az országos általános kiállítások; melyek a középkori sokadalmakat helyettesítve, hű képet nyújtanak az ország termő képességéről; élénk tárják, feltűntetik mindazt a mivel bírunk s a minnek híjával vagyunk; ismertetik, terjesztik a hazai termékeket; alkalmat nyújtanak arra, hogy a termelő és iparos cikkeit az ország egész fogyasztó közönségének bemutassa; fejlesztik ez által a hazai termények kelendőségét, piacot szereznek saját terményeink számára; bő alkalmat nyújtanak összeköttetések létesítésére és tömeges solid vásárlásokra; serkentenek a fejlettebb, jelesebb utánzást; fejlesztik a műizlést és terjesztik a műiparezikkek keletét, szélesítik a látogatók ismeretkörét, alkalmat nyújtanak a komoly tanulmányozásra s ez által felismerni segítik azon hiányokat is, melyek közgazdasági és művelődési szempontból pótlandók.

Ezen sokoldalú és fontos hatásuk emelik a kiállításokat azon nagy jelentőségre, a melylyel azok tényleg bírnak.

S mivel az 1885-ik évi magyar országos kiállítás ügy terjedelménél mint sokoldalúságánál fogva minden eddigi hazai kiállításainkat messze túlszárnyalandja, s mivel e kiállítás hivatva van úgy magunknak mint a nagyvilágnak megmutatni, mit képes létrehozni a magyar nemzet kultúra s ekként nemcsak közgazdasági, de politikai életünkbe is mélyen belenyúl: kétszeresen felhiva érezzük magunkat mindenkinek figyelmét reá felhívni.

Vidéki embereket rendszeren az rettent vissza az ilyen központi kiállításokban való részvételtől, hogy „hiszen lesznek ott mások, akik sokkal jobb minőségű termékkel vagy gyártmányokkal emelik a kiállítás fényét, semmint hogy az én silány áruimra ott szükség volna.” Nem kell sokáig bizonygatnunk az ilyen állítás hamis voltát. Csak azt hozzuk fel, hogy egyszerű vidéki iparosok gyakran oly dolgokkal álltak elő, miknek messzeható fontosságáról maguknak még csak fogalmuk sem lehetett. Hogy többet ne említsünk: Komárom megye Kocs helységében egy közönséges kerékgyártó a magyar kocsinak feltalálója lón. A jelenleg kerek e világon elterjedt gyufát a szegény sorsu Irinyi találta fel a 40-es években. Egy debreczeni lakatos mester volt az, aki a tolvajmentes u. n. „Wertheim-kassák” készítésének útkára először rájött.

Az ország legféltreesebb zugában is akadhatni gyakran elrejtett kincsekre. Ez elrejtett kincseket napfényre hozni csak az országos kiállításoknak lehet feladata, minek teljesítése azonban csak úgy lehetséges, ha a vidéken mindenki teljes érdeklődéssel viseltetik a nagy czél iránt.

De hisz ez a nagy nemzeti czél voltaképp teljesebb összeesik saját érdekünkkel. En-érteklünk kívánja, hogy minél tágabb körben megismerjék termékeinket, gyártmányainkat.

Szarvason természetesen leginkább csak a mezőgazdaság képviseléséről lehet szó, mindamelllett az iparosoknak sem szabadna távol maradniok. Ép minapában olvashattuk a napi lapokban, hogy egy szarvasi születésű órány remontoír órány készített, melynek gépezete egy kis nyakendőtűben elhelyezhető, ugyancsak ő egy teljesen jól működő hüvelyk nagyságu gömzözdönny is összeállított.

Mindezen okoknál fogva Szarvas város közgazdasági életének fejlődését reméljük polgárainak a legutóbbi országos kiállításban való buzgó részvételétől; miért is arra mezőgazdánk és iparosaink figyelmét felhívni nem tartottuk szükségtelennek.

R é t h y D e z s ő.

Az olvasó közönség előtt tudva levő dolog az — e lapok hasábjain is közölve volt — hogy közönségi orvosunk elhalálozásával az állomás üresedésbe jött. Ez állás betöltésére a szokott pályázat meg hirdettetvén, a választás folyó hó február 11-én leend. Ohajtva várjuk e napot annyival is inkább, mert több már egy hónapjánál, hogy 6000 lelket feül haladó közönségünk orvos nélkül van s ez idő alatt volt rá eset, hogy a szüle, beteg gyermekét orvosi segélyben részesíteni ohajtván, hátára vette s Szarvasra vitte, hogy ott keressen üdülést a szenvedőnek. Ilyen abnormis állapotban vagyunk, reménylünk, hogy e választás által meg fog szünni ez a tarthatatlan állapot.

Minthogy e választás higgadt komoly megfontolást kíván, nagyon ohajtandó volna, hogy közönségünk választó polgárai feledve minden felekezeti pártoskodást egyedül arra törekednének, hogy közönségünk ez alkalommal szakavatott lelkes orvosra és derék, becsületes emberre tegyen szert. Zih K.

Közönségi közügyek.

A Körös balparti árterületi érdekeltségnek értekezlete.

A Körös balparti árterületi érdekeltség Szarvason január 31-én értekezletet tartott. Az értekezlet igen népes volt, képviselve voltak benne Békés városától a Tiszáig terjedő árterületi vidék minden közönsége s minden nagybirtokosa. A fő tárgy az árterületi birtokosság egy tarsulatá alakulásának és a kirovott járulékok alól való fölmentésnek kérdése volt. Határozatba ment, hogy a közmunka és közlekedésügyi minisztériumhoz ez érdekeltségben egy folyamodvány nyújtassék s azt az érdekeltségből alakult egy küldöttség nyujtsa át. A folyamodvány szerkesztésére felkértek Tek. Salacz Ferencz, Haviar Dani és Mikolay Mihály urak. Az ügy mibenlétét legjobban világosítja fel a folyamodvány maga, melyet Haviar Dani szerkesztése szeriut egész terjedelmében itt közölünk:

„Nagyméltóságú Minister Úr!

Kegyelmes Urunk!

Mint a Körös balpartja ármentett területének birtokosai illetőleg azok törvényszerű képviselői 1883. februárhó 28-án tartott érekezleti gyűlésünk-ből Nagyméltóságod elé azon kérelemmel járulánk hogy kegyeskednék az 1881. évi 52 tr. c. 7 §-a értelmében a Körös balparti árterületi érdekeltség önálló tarsulatá alakítását elrendelni. Horváth Gyula kormánybiztos ur az érdekeltséget 1883. ápril havára összehíván, többek közt fölhozá, hogy ugyan azon alkalommal szükségesnek tartja az érdekeltséget meghallgatni az iránt miszerint ohajta és mely határok között önálló tarsulatot alakítani, mire egyhangulag kifejezők azon kérelmünket, hogy a körösi 36. sz. átmetszéstől kezdve vagysis onnét,

TÁRBUZA.

(Sic fata tulere. A végzet. Regény, írta Konúr Béla. Budapest. Nyomatott Buschman F. nél. 1883.)

Pár hónapja már, hogy a könyvpiacra megjelent Kontur Bélának, városunk szülöttének, első nagyobb műve: A végzet. Lapunknak, mely ugyan mindenké elött helyi érdekeknek szolgál, azt hisszük tudomást kell vennie e műről: hisz bizonyos tekintetben ez is „helyi érdek”. Ha a mű „alla stella” hat, jól esik arra gondolnunk, hogy alkotója első sorban a miénk, ha „a terra” megy, hogy milegyünk azok, kik a kezdet nehéz ségeinek érzetét részvétünkkel enyhítsük.

Az elöttünk fekvő múlt, — ha nem is bírhat az első eset igényeivel, — nem lehet egészen szó az utóbbiról. Szerzője élénk epikai temperamentum s a valódi humor határozottan fejlődtehettségét tünteti f. l. Ha világ — és emberismerete hiányos is, vannak ügyes és sikerült megfigyelései; ha cselekvénye hézagos és nem mindég „érd-kfesztő” is, mint szerző maga vallja műve végén, vannak művében megragadó részletek: a fejlődésben levő tehetség fel-fel villanásai; ha jellemi, nem is cselekszenek mindenkor lélektanilag helyesen, a lélek egy-egy indulatának kitörésében meglepő világossággal találják meg a valódi kifejezést; ha párbeszédein meg is érzik a kezdő szerte csapongása, s egy-egy ötlet kedve-

ért szívesen megnyujtja azokat, a nélkül, hogy jellemezze velök, meg kell vallanunk, hogy ez episódszerű kitérések sem válnak mindig érdektelenekké s megvan a maguk egyéni illata. Szóval egy forrongásban levő tehetséggel van dolgunk ki árnyoldalaiban is vonzó, ki hibáiban is magára vonja figyelmünket.

Lássuk mindenekelőtt a mesét.

Két jó barátot mutat fel a mű zsenge gyermekkoruktól fogva ifjkoruk küzdelmei-és tévedéseiben egész a teljes kiforrásig. Csak hogy e küzdelmekben az egyik elbukik, s csak a másik, ki szilárdabb jellemmel, nagyobb erkölcsi erővel bír, küzdi magát át a szenvedélyek viharán s végül megtisztultan áll elöttünk. Tegyük hozzá mindjárt, hogy ez utóbbi a mű érdekesebb és sike rültebb alakja, mert az előbbi sem küzdelmeiben sem bukásában nem képes rokonszenyünket kivíni. Zalay Imre, mikor először találkoznak alakjával, még csecsemő s az anyját, mint egyedül gyermekének élő, önfeláldozó nőt tanuljunk tisztelni. Ekkor ismerkedünk meg a szép és kaczer Hochstetter Malvinnal, aki első és valódi szerelmét meg semmisítve, kezét a korlátolt, de gazdag Toczek Józsefnek nyujtja. A fiut aztán vagy 13 év mulva követjük a konviktusba, a hol leghübb barátjával Nárdus Kálmánnal ismerkedünk meg. A két ifju az iskola disze s Kálmán a kit pártfogója az apát ur neveltet, már itt árulja el a festői hajlamait, míg Imrétől még ekkor nem nézzük ki a későbbi nagy idyllköltőt. A konviktus élet rajza

Imre anyjának halála hírével végződik. Ezután ujra vagy öt év mulik el midőn a két ifju ismét találkozik a sváb hegyen. Imre a jogot hallgatja, Kálmán a medikát, Az előbbi rokonánál Toczek urnál lakik, kinek feleségébe, a már nem oly szép Malvinba, szerelmes. Fel is szólítja Imre Kálmánt hogy látogassa őt meg, ez azonban legkellemetlenebb benyomással távozik a Toczek házból. A nő hálójában erősen fogva tartja tapasztalatban ifju barátját s nem képes őt megmenteni. Imre nem is küzd a varázs ellen, sőt barátja iránt is elhidegül, a midőn ez rosszaságát fejezi ki a helyzet fölött. Sőt a bünös viszony — ép a férj halála óráján éri el tetőpontját, s midőn a férj erre rájön, a nő a beteget melltüvel öli meg. Imre továbbra is az özvegy házában marad s kiadja költeményeit: „Nyájóri dalok”, cím alatt melyek őt mint korszakalkotó idyll költőt tüntetik föl. Ezalatt Kálmán is magára vonja a figyelmet „Tóparton” című tájképével, mely által megismerkedik egy nagy festővel s ennek bájos leányával, mely utóbbi iránt heves szerelmre gyulad. De egy, ápril elsején elkövetett, durva tréfanak áldozatává lesz Kálmán, mert egy, Toczekné léha lánya által irt, levél alapján szerelmi légyottra véli magát meghiva a festő leánya által, s mikor bevalja neki szerelmét, a leány a cselédekkel kidobolja őt. Midőn megtudja Imrétől a tréfát, mely tönkre tette szerelmét, haragjában kifakad Toczekné ellen, mire Imre arcúl üti őt s így a két barát örökre elszakad. Csalódva szerelmében, meg-

hol az arad-békésmegyei ármentesítő társulat végződik, Kun-Szent-Márton felső határáig lévő öblözetek lehetőleg mielőbb egy társulattá alakíttassanak, mit határozatul is kimondván nevezett kormánybiztos ur, jegyzőkönyvbe véteté azon kijelentését, hogy bennünket, mint körös-balparti érdekeltiséget még ugyanazon 1883. év június havában össze fogja hívni, s a megalakulandó társulat tervezetét előterjesztendő. Tisztelettel alólírott érdekeltiség a társulattá alakulás kérdéseiben való meghallgatását fenn körülírott kérelmére Nagyméltóságod által kegyesen hozott határozatnak tulajdonítá s teljes megnyugvással várta az ideiglenesség megszüntetését. Azonban az e tekintetben júniusra remélt intézkedés teljesen elmaradt s mostanáig ugyanazon állapotban vagyunk, mint az 1883. febr. 28-káról keltezett kérvényünkben alázattal előterjesztők. Sőt helyzetünk amannál föltöbb terhes és igen nagy sullyal nehezedik reánk a társadalmi és erkölcsi tekintetből való felelősség a földnépe irányában, melynek saját jól felgott érdekünkben is ez ügy megoldására nézve vezetői vagyunk. Súlyosabb helyzetünk azért, mert a kormánybiztos úrtól a Körös balpartján fekvő városok és község előjárói 1883. dec. 8-káról 1492/82. szám. keltezett leirattal megkerestettek az egyes árterti birtokosokra való kirovasi könyvecskek kiosztása iránt, azon értesítés mellett, hogy az ármentesítési költség behajtására vonatkozólag az illető kir. adófelügyelőség fog intézkedni. A kirovas pedig úgy történt, hogy az 1855-ki árternek minden egy forint kataszteri tiszta jövedelme után 16^{17/100} krajczár, az 1881-ki ártérnél 4 krajczár vettették ki; mihez képest például egy kisbirtokos, kinek 16 hold vagyis 1^{1/2} fertály földje s annak 95 ft. kataszteri tiszta jövedelme van, ezután az 1855-ki kulcs szerint 15 frt 36 krt lesz köteles fizetni, miből minden hold földre 96 kr. esik, míg ugyanazon föld terület állami adója 29 frt 69 krt tesz ki. Ezen kirovas különösen a népet az előzmények folytán annyival inkább izgalomba hozá, mert a mi védvonalaink csupán a régiék emelése és szélesítése történt meg, de a végleges védgátak építése megsem kezdetett.

S bár a fenn vázolt eljárást illetőleg véleményem mondani távolról sem tartjuk hivatásunknak és teljesen tartózkodunk annak bíralásától, kötelességmulasztásnak tartanók elhallgatni Nagyméltóságod előtt azt, hogy amaz intézkedések érzékenyen érintenek bennünket, s hogy reánk szerfölött hátrányosak.

Shogyssem véljük a köztgazsággal összeegyeztethetőnek azt, hogy a Tiszánál és Marosnál befektetett óriási összegek viseléséhez mi is járuljunk, holott ama védművek a mi földjeinket mint magasabban fekvőket épen nem védelmezik, míg megfordítva a mi gátjaink a közép-Tisza balpartjának területét is oltalmazzák, s holott a Tisza-Maros mentén Bábockától egész a Maros torkolatáig,

tehát 100 kilométer hosszúvonalon végleges gátak és óriási kőfalak építettek; míg a Körös mentén 95 kilométer hosszúságban csakis a régi gátak tataroztattak meg. Kegyelmes urunknak az országgyűléshez 1882. dec. 6-ról kelt előterjesztése szerint a Tisza-Maros vidéke érdekében gátak kiépítésére 5.778.374 frt 76 kr fordítatott, míg a Tarcsa Bökényi illetőleg a körösbalparti gátak tatarozása csak 527.389 frt 22 krt tett ki, tehát az egész összegnek $\frac{1}{12}$ -ed részét, mégis most az egész összegnek azon egy kulcs szerint kirovott része követeltetik tőlünk, tehát mi ép oly mérvben terhelhetünk, mint a Tiszavidéki érdekeltiség. Az 1881. évi LIII. t. cz. 6. §-a értelmében az illető költségek az érdekelteteket kölcsönképen terhelik, azonban szerény véleményünk szerint mi csak azon költségekre nézve vagyunk érdekeltet, melyek a minket védő gátakba fektetettek, de nem azokra, így a Tisza és Maros mentén épített összegekre, mely építkezések minket egyáltalán nem oltalmazznak. Az, hogy egy törvény intézkedik eme vidékekről, esetleges, mert ezen vidékek veszélyben valának, de legkevésbé sem azért történt, mintha a fenti törvényben körülírott országrész egy vízműtani szervez. egészet képezne.

Mindezek folytán méltánytalannak tünik föl mely tisztelettel alólírottak előtt, hogy ily aránytalanul szándékoltunk megterhelteni s hogy önálló társulattá alakíttatásunk ennyire elodáztatik, holott az érdekeltiségi vonalunkon működött káka-foki, halásztelki és endrőd-mezőturi társulatok s községek gátjainkat a legnagyobb vész idején is védkepeknek tarthatták fenn s holott más kevésbé szerencséseknél megadatott a mód legjobb belátásuk szerint takarékosan, gyakorlati módon intézni ármentesítéseküket autonom társulattal akjában anélkül, hogy ott is belennének fejezve az árterfelesztési munkálatok.

Kegyelmes Úr! Mely tisztelettel alólírottak érezzük helyzetünk súlyos voltát leginkább, melyet nevelt a társulat ígért megalakításának elmaradása s a járulékok aránytalan kirovasa, a mik az érdekeltiségen nem indokolatlan igazottságot hoztak létre; de komoly határozottsággal elvagyunk készülve a reánk igazságosan esendő terhek viselésére s ügyeinknek saját megalakítandó társulatunk körén belül vitelére. Ezen tudatos szándékunk érvényesítése egyedül Nagyméltóságodon Kegyelmes Urunkon áll, ki eddig is kiváló gondjával kegyeskedék tekinteni nehéz sorsunkat.

Mely alázattal kérjük: Kegyeskedjék a Körös balpartján a 36. számú átmetszéstől Kun-Szt-Márton felső határáig terjedő öblözeteknek egy társulattá alakítását elrendelni, a szervezkedés mielőbbi keresztülvitelével Horváth Gyula kormánybiztos urat megbízni az 1492/83. kormánybiztosi számú könyvec-kékben kirovott összegek behajtását a Körösbalparti érdekeltiséget illetőleg felfüggesztési s a Körös balparti töltésekbe a 37. sz. átmetszéstől

gyalázva barátjától, kétségbe esik s a Dunába veti magát, de innét ki menekül (nem tudjuk, hogyan, mert a szerző nem világosít fel ez oldalról) s nemsokára Bécsben találjuk őt, a hol a medikát szerencsésen befejezi. Ezalatt Imrét, a budai hegyek közé rándulva ki Töczeknével, felhőszakadás éri s kedvese megmentésén faradozva, veszélyesen meghül s aneurysmát kap, melybe bele is hal, előbb azonban megtudja, hogy a nő hűlen hozzá s hogy Kálmánt mily méltatlanul bántotta meg. A mű aztán azzal végződik, hogy Kálmán teljesen kiforr, első szerelme ábrándképét ki visszatér hozzá, elutasítja magától. állást kap, egy leány — nevelőintézetbeli tanítványát nőül veszi s boldogul él.

E vazlatból is kiténik, hogy a cselekvény alaphibája az, hogyamú egyik hőse merőben passiv. Mert mit cselekszik Zalay Imre? Csecsemő korában szopik, a Konviktusban tanul, Pesten bele szeret Töczeknébe s tétlenül vesztegeti idejét és egészségét mellette. Egyetlen tette a műben Kálmán megsértése, (mert a felhőszakadás idejéből kaladját nem nevezhetjük annak) s az is igaztalan. Igaz, hogy a „Nyajóri“ dalokat is kiadja s azokról is mondatik, hogy jelesek, — de ez sem tett. A mű egész folyamán keresztül, ott fetregn a bűnös szerelem posványában s még csak eszébe sem jut magát kitépni e helyzetből. S aztán ki az a kit szeret? Ha a szerző Töczeknében egy bűvös csábító, ellenálhatatlanul vonzó szépséget tün tet föl — ha nem is menthetjük, de legalább ért-

jük Imrét s élete átkát: e mindent átható szerelmet. De hősnőjéről szerző maga is gúnyosan beszél hogy bizony erősen megvénűt „sokat vesztett bajjaiból“, elhízott, gyermekeit nem szereti, harsányan pöröl és veszekszik, fiatal embereknek élmélygösen udvarol mint egy vén kisasszony (mint Pepi kisasszony) — szóval, a halvány asszony egy cseppet sem érdekes s Imre idétlen vonalmát még megmagyarázni sem tudjuk. A minő az ifjú élete, olyan hibás a vége is. Meghül és meghal. Csak hogy regény és dráma hősök nem meghülés következtében szoktak kimulni, mint az a valóságban megtörténhetik, hanem elbuknak, ha vétkeztek. Imre egyszerűen diak ki nem ért rá férfi lenni. Már Kálmán határozottan sikerültebb alak Megjelenése, föllépése. szenvedélyei, kétségbeesése, a megújult önbizalom, ha nem is mindig kifogástalanok, de kihívják frészvétünket, vonalmunkat Csak idézeteit nem találjuk mindég helyén valóknak. Mikor például szenvedélyétől elragadva imádozott hölgye előtt térdre esik vagy midőn Imre holttestére borul, elkezd „Bánk bán“-ból „Lear Király“-ból idézni. Az indulat hőfokán az emberek nem szoktak poetákból cizálni. Ezért alaposnak látszik nekünk Marie megjegyzése, ki azt mondja rá: Komédiás!

Általában a mű egész előadása azt mutatja, hogy a szerzőnek igen sok elméleti ismerete van mellyel sokszor minden ok nélkül elárasztja művét, hogy képessége széles körű, a mi pedig a regényírónál szükséges mert megóvja őt a közna-

Kun Szt-Márton határáig befektetett összegeket külön kimutatatni s bennünket a kirovott összegek megfizetése alól fölmenteni.

Kelt Szarvason, az 1884. január hó 31-kén tartott Körösbalparti érdekeltiségi értekezletünkől.

Ugy vagyunk értesülve, hogy a küldöttség febr. 12-én fogja a folyamodványt átnyújtani. Ezt megelőzőleg febr. 11-én pedig Szarvas városa küldöttei fogják a ministert megkeresni a mező-túr-szarvasi vasut garanciájának ügyében.

Ujdonságok.

— Nyilv. nyugt. tvány és köszön. A szarvasi t. c. ifjuság által a tanári nyugdíjalapjára a tánczvigalom rendeztetvén, ennek eredményéül t. Lichtenwerther Antal ur a mondott célra átadott 41 forintot. Azonkívül utólag adományozott még dr. Télessy József ur 5 frtot. Szarvas, febr. 6. 1884. Tatay István.

A helybeli fiatalság által f. hó 2-án a szarvasi „Tanár-nyugdíj“ javára rendezett balon felülfizettek: Szenes Elek ur 5 frttal, Dércy Ferencz ur 2 frttal, Grimm A. József ur 5 frttal, Fischbein Ignác ur 3 frttal, Kuch Tóbiás ur 3 frt — Gr. Bolza Antalné méltósága küldeménye 10 fr Möricz Pál orsz. gyűlési képv. ur, 10 frt. Nt. Áchim Ádám esperes ur 3 frt. összesen 41 frt. mely összeget a Tek. főgymnásiumi Igazgatóságának a rendező fiatalság nevében átadtam. Szarvas, 1884. febr. 7. Lichtenwerther Antal b. pénztárnok.

— H y m e n. Moeskönyi Ágoston nagyzenbori vasuti teherpénztáros ur eljegyzé Marcsek István kereskedő urnak kedves leányát Erzsikét. Áldás kísérije frigyüket.

— A z 1883. évi XLIV. t. cz. 17. §-a alapján, az e megyei kir. adóhivatalok székhelyén az 1884—1886. években működő adókető bizottsághoz, a megye alispánja a következő rendes és póttagokat nevezte ki: 1. A gyulai m. kir. adóhivatal területére rendes tagokul: ifj. Mogyorósi János és Lederer Lajos, póttagokul Fikker Ferencz és Hoffmann Jozsef gyulai lakosoknt. 2. A békési kir. adóhivatal területére rendes tagokul: Hegedűs Mihály ügyvéd m. berényi és Farkas József békési, póttagokul Jantyik Mihály és Skultéti Rafael békési lakosokat. 3. A csabai m. kir. adóhivatal területére rendes tagokul Gärtner Adolf és Badics Elek, póttagokul Havran Pál és Milyó Matyás b.-csabai lakosokat. 4. A szarvasi m. kir. adóhivatal területére rendes tagokul: Vitályos Márton öcsödi, és Baltazar Lajos szarvasi, póttagokul Viskovics Ignác és Povázsay János szarvasi lakosokat. Ugyancsak a fent említett törvénycikk 20. §-a értelmében utasítottak az adóközségek, hogy az adókető bizottsághoz két-két bizalmi férfit valassanak s azok neveit, a békésmegyei kir. adófelügyelőséggel mielőbb közöljék.

piságtól, ürességtől s reflexióit érdekessé teszi. Ha majd empirikus ismeretei is megszaporodnak, ha a külvilág tanulmánya, az élettapasztalatok megjönnek, hisszük, hogy elismerésre méltó műveket fog alkotni. Ha megszerzi a gyakorlatot a fokozatos, folyvást előrehaladó cselekvény megalakításában, akkor fejezetei nem lesznek oly mozaik szerűk, melyek itt inkább egymás mellett, mint egymásból folyólag tünnek fel. Ha megtanulja, mily fontos a tárgyszerűség, az egyöntetűség az előadásban, ha vesztetni kezdi előszeretetét a groteszk iránt, akkor nem fogja oly cynikus megjegyzésekkel megrontani a komoly előadás hatását mint pl. az anatómiai élcz, melyet a haldokló férj és a házastörő asszony rajzahoz fűz. Általán véve a műnek erősen medikus szaga van.

De a minék már most elismeréssel kell adoznunk, az a leíró elem művében. Nem hiába magasztalja szerző hőse leíró költeményeit, maga is a leírásban a legerősebb. Tájékei, genrejei, párosulva szerencsés humorral megragadják az olvasót. A sváb hegy leírása, a kis városi bal, a konviktus s annak központja a praefectus, kezében a „Magyar Állam“-mal s a nagy pipával, a felhőszakadás, — mind megannyi tanubizonyosága annak, mit várhatunk még e téren a szerzőtől.

E sorok írója a ki szerző fejlődését mindenha figyelemmel s szerető gondnal kísérte, ép ezért ajánlaná kezdetben az életkép a genre kultiválását. Eműfaj terén apróbb megfigyeléseit, melyek általában talpra esettek, sikerrel érvényesíthetné s ez alapon nyerné egyrészt a gyakorlatot az „írómesterségben“ másrészt a tapasztalatok gazdag tárházát, melyből későbbi regényei a magok befejezettségében emelkedhetnének ki.

— Részvéttel osztozunk a fájdalomban, mely Gyulácska fiok elhunytában Benka Gyula főgymn. tanár ur, kartársunk családját érte. Ime a családi gyászjelentés: Benka Gyula és neje: Kollár Jolán, úgyszintén gyermekeik: Pali, Jolán, Mari, Ilon és Etel fájdalommal jelentik szeretett gyermekük, illetve kis testvérük Gyulácskának élete harmadik évében február 1-jén este 9 órakor hosszas szenvedés után elhunytát. A szeretett kis gyermek holt tetemei febr. 3-án d. u. 4 órakor fognak az ágostai evang. sirkeriben nyugalomra tétetni. Szarvas febr. 2. 1884. Béke lengjen porai felett!

— A következő gyászjelentést vettük: Lusztig Sámuelné szül. Blum Róza ugy maga mint gyermekei Miksa, Lipót, Czilli, Sándor, Mathild, Ilona és összes rokonai nevében szomorodott szívvvel jelenti forrón szeretett férjének illetőleg felejtethlen atyának és rokonnak Lusztig Sámuelnek élte 54-ik boldog házasságának 24-ik évében hosszúságos szenvedés után történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 6-án d. u. 3 órakor fognak az izraelita szertartás szerint örök nyugalomra tétetni. Szarvas febr. 5. 1884. Béke lengjen poraifelett! — Lusztig Sámuel felett a szertartást Dr. Perles Ármín kecskeméti és Reichardt szarvasi rabbi végezik. Dr. Perles jeles szónoklatban, fejtegeté, hogy három koszoru van, a hit, a papság s az uralkodás koszoruja. A ki a hitben él, a hitben áll és a hitben hal, annak ravatalára leereszkedik a nemtő, hogy letegye a hit koszoruját. Minden szüle saját házában papi tisztet visel s ott terjeszti isten igéjét s emberszeretetre jó erkölcsökre neveli gyermekeit. S ki e hivatás körét betölté hiven, kapja a papi méltóság koronáját. S ki végre önvágyain uralkodni, az élet csábjainak ellenállni tud, az teszi magát érdemessé az uralkodás koszorujára. Utánna — alkalmasint távolabbi magyarul nem tudó rokonok kedvéért, Réichardt rövidke tartalmas német nyelvű beszéddel fejezte be a szertartást.

— Ö z v. Lusztig Sámuelné férje elhunyt alkalmából, a szarvasi előjárásnál 150, s a szentandrási előjárásnál 100 frtot tett le oly czállal, hogy az azonnal a szegények közt osztassék szét.

— A t i s z a - f ö l d v á r i „Leányegylet” 1884. évi február hó 10-én a nagyvendéglő helyiségben könyvtára javára zártkörű táncvizalmat rendez. Belépti-díj: Személyenkint: 1 frt. család-jegy: 2 frt. Kezdeté 8 órakor.

— Iskolalátogatás. Városunk evangélikus népiskolaiban az ezelőtt szokásos téli közvizsgálatokat helyettesítő iskolalátogatások e héten folytak le. Ezen látogatás most annyiban birt nagyobb érdekkél, hogy a mióta az elemi osztályok három csoportba osztattak, ez volt az első beszámolás a tanítás eredményéről. Eddig t. i. az elemi osztályok csak kétfelé voltak osztva, most háromfelé osztattak, az I. és II., a III. és IV., s végre az V. és VI. együtt egy-egy iskolát képezvén.

— N é v m a g y a r i t á s. Kotván Mihály szarvasi iparos fel folyamodott, hogy nevét K ö s z e g i - r e változtathassa.

Gazdaság, ipar és kereskedelem.

— A p o s t a i e s o m a g o k f ö l a d á s á r ó l. Lényeges változások történtek január 16-kától kezdve a postai csomagok földadása körül, mely onnan származik, hogy a postai csomagok bevonattak az áru-forgalmi statistikába. Ezentul minden egyes szállítmánynál, mely Ausztriába, Boszniába, vagy a külföldre címeztek, egy külön nyomtatott nyilatkozatot kell kitölteni a feladónak. E nyilatkozatban a következő pontok foglaltatnak: 1. Azon póstaállomás megnevezése hol a szállítmány földadatot. 2. Azon állomás neve, hová a küldemény szél. 3. Azon árunak megnevezése. 4. Az áru mennyisége, és 5. A nyilatkozat kitöltésénél bizonyos szabályok szerint kell eljárni, ami a nyomtatvány másik oldalán van előadva.

Kivonat Szarvasváros hirdetőkönyvéből.

Házeladás: Kovács András 769. sz. Paraj György 926 sz. Szrnka János 966 sz. Gaal János kerékgyártó 201 sz. Czesznak János 625 sz. Lústyik Pál 656 sz. Krajcsi János 794 sz. és ifj. Toth Mihály Cifra 116 sz. háza eladó Kovácsik János 21 sz. háza több évre is haszonbérbe kiadó.

Földeladás: Kovács András Czigányéri szőlője, Rafaj András 6 nyomási holdja, Néhai Kárcsay György után maradt 1½ fertály örményzugi tanyaföld, betlehem Mihály Bobvos Mihály temető alatti szőlője, Maginecz Mihály maczólaposi szőlője, Jansik Mihály 4 kondoros holdja, Sonkoly János 14 décsi holdja, Pljesovszki Pál maczólaposi szőlője, Starieskai Sámuel hatház alatti szőlője, és Hézer István 6 kákai holdja és Körösparti szőlője eladó.

Szerkesztői mondanivaló.

Szarvas. F. Emilia Költeménye nem üti meg a mértéket. Kéziratok nem adatnak vissza. Szarvas. L. Róza. Verseiben sok ugyan a tűz, de azok még is csak tűzre válók.

Hivatolasan jegyzett piaczi árak.

Szarvas, febr. 8. 1884.

Buza métermázsája :	8 frt 60
Árpa „	6 „ 30
Kukoricza „	5 „ 30
Zab „	7 frt. —
Kenyérliszt „	16 frt —
Szalonna „	50 frt —
Kétlovas napszamos :	3 frt —
Férfi napszám ellátás nélkül :	50 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos :
Mihálfi József.

H I R D E T É S.

Alapították 1864.

DAUBER G. L. és Társa
KNOLL J. G.

bel- és külföldi hírlapok
központi hirdetési irodája
Bécs, I., Singerstrasse 11a.

Mindennemű hirdetések naponta szétküldetnek a világ minden hírlapja és naptára számára.

Fejvilágosítások, ismertetések, ármegállapítások ingyen és bérmentve,
Nagyobb megbízásoknál külön kedvezmény.

A címre figyelmeznünk:

Bécs I., Singerstrasse 11a.

H I R D E T É S E K.

Varró-gép raktár!

Van szerencsém a nagy érdemű közönségnek becses figyelmébe ajánlani nagy választéku varró gépeimet, melyeket 5 frt havi részletfizetés mellett árusítok s tartósságukért s kitűnő minőségükért 5 évi jótállást vállalok.

Sikerült nekem a varrógépek árait tetemesen leszállítani s daczára ezen tetemes árkedvezménynek, varrógépeim általánosan elismert kitűnő minősége nem szenved csorbát.

Minden varró-gépemen törvényesen bejegyzett védjegy látható, melynek utánzása szigoruan tiltva van.

Azon reményben, hogy az említettekről a nagy érdemű közönség szives megrendelések által nem sokára meggyőződést szerzend

maradtam

Szarvason 1884. január 6.

teljes tisztelettel

Elefant Pál

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Valódi Rumburgi és Kreasz vászon!

Van szerencsém a n. ér. közönség becses tudomására juttatni, hogy Morva-Schönberg és Rumburg legelső vászon gyárai képviselőjét elvállaltam, minek folytán a következő vásznak és fehérneműk mintá szerint a legpontosabban, eredeti áron megrendelhetők.

Legnehezebb Minőségű 1 vég **Rumburgi vászon** 42 Meter 82-86c/ széles 23 ftól 35 ftig lábravalók alsó lepedőkre és általában durvább fehérneműre, 35 ftól 70 ftig terjedő végek férfi és női ingekre ugy finom fehérneműekre alkalmazhatók. 165cm/ 175. 185cm/ 30m/ egy vég alsó lepedőkre és puplan lepedőkre alkalmas.

1 vég **Kreasz vászon** 78a 90c szélességűek 30m/ 13 ft 50 kr fejjebb

1 vég **Fehéritett vászon** 23m/ egy vég 78c 90c 10 ft 50 kr fejjebb

Törülközők sávolyozott és Kamuka **Abroszok** és **Asztalkendők** sávolyozott és Kamuka minden minőség nagyság és mintában

Chifon a legkitűnőbb gyártmányu Schroll Benedek és fiától Branauból

Ágyneműekre, párnahaj paplan lepedők.

Háló réklik és alsó szoknyákra minden egyes czélra külön minőségű alkalmazandó.

Vidéki megrendelésnél kérem a vászon szélességét s arát pontosan előírni.

Rendelmények a legpontosabban es a leggyorsabban eszközöltetnek.

A n. é. közönség szükségleteinek fedezése alkalmára ajánlom magamat szives rendelvényeit kérve maradtam

2-6

Kiváló tisztelettel
Réthy Sándor.